



Het geslacht *Pyrus*

'Chanticleer' en 'Conference', wie kent ze niet? De twee bekendste peren van de wereld, de een voor de sier en de ander voor het sap! Beide komen ruim aan bod in dit deel van het feuilleton dat geheel gewijd is aan het geslacht *Pyrus*, oftewel de peer!

Auteur: Jan P. Mauritz, VRT

Dit deel van het feuilleton gaat dus over de peer en dan over de makkers die op een stam gekweekt zijn; deels over smakelijke, eetbare productieperen, de echte fruitbomen, en deels over de sierperen waar soms wel een peertje aangroeit, maar die in de meeste gevallen 'niet te vreten' zijn!

Peren, zowel de vruchten als de bomen zelf, werden al meer dan 10.000 jaar voor Christus in het wild verzameld en omstreeks 3000 jaar voor onze jaartelling al veredeld. *Ja, waarde lezers, veredeld, u leest het goed. De kunst van vermeerdering door enten bestaat dus al meer dan 5000 jaar!*

De oerpeer stamt uit het gebied aan de voet van het Tian Shan-gebergte in Centraal Azië. Deze bergketen, met toppen tot meer dan 7000 meter hoogte, ligt in het grensgebied van Kazachstan en Kirgizië en voor een groot deel in de Chinese autonome regio Sinkiang. In de meeste talen wordt de Chinese naam *Tian Shan* gebruikt, wat 'hemelse bergen' betekent.

Theophrastus van Eresus, een plantkundige, beschreef in 322 vóór Christus in zijn *Causis plantarum* drie perenrassen. Daarbij schreef hij

ook over de noodzakelijke snoei én het enten van deze rassen op wilde onderstammen.

Plinius de Oudere beschreef rond 77 ná Christus in zijn *Naturalis historia* (een encyclopedie van 102 delen!!) al 38 perenrassen, de vermeerdering daarvan door enten en een bereidingswijze: het stoven van peren in honing.

'Toen al een beetje bourgondisch, die botanisten... hé toen al!'

Dichter bij huis, in Europa, zijn ook resten van peren en veredelingen van peren aangetroffen bij archeologische vondsten van voorhistorische paalwoningen in een aantal Zwitserse meren.

De peer is, net als de appel, langs en via de Grote Zijderoute verspreid. De genencentra van zowel de appel als de peer liggen namelijk in de omgeving van de zogenaamde Noordelijke route. In Centraal Azië komen meer dan 15 wilde perensoorten voor, waaruit de gekweekte peer is ontstaan. Geselecteerde rassen werden later in stand gehouden door de Kirgiezen en de Chinezen, die de techniek van enten ontdekten. Tussen de achtste eeuw voor Chr. en de vijfde eeuw na Chr. bestond er al een florerende teelt en han-

del in peren door de oude Grieken, later door de Romeinen. De Romeinen hebben de rassen tijdens hun veroveringstochten in West-Europa verder verspreid, tot in Engeland toe. De sappige vrucht was zeer geliefd, meer nog dan de appel, bij vorstenhuizen, hoge adel en rijke kooplieden. In de middeleeuwen en later werd de peer dan ook een symbool voor macht en pracht. Franse koningen in de 18e eeuw, zoals Lodewijk XV en Lodewijk XVI, kregen bij hun kroning in de kathedraal van Reims een peer en een glas champagne als geschenk van het stadsbestuur aangeboden. Koning Hendrik III van Engeland kreeg van de sheriff van de stad Londen peren die per schip vanuit Frankrijk aangevoerd werden. Een duur geschenk in die tijd, mogelijk bedoeld om op bepaalde momenten even de andere kant op te kijken...

In Nederland komt van nature uitsluitend de wilde peer, *Pyrus pyraeaster*, voor, vaak verwilderd in de zoom van oudere gemengde bossen. Het is meestal een struikvormige species.

Binnen de systematische indeling van het *Regnum Vegetabile* – het Plantenrijk – behoort het geslacht *Pyrus* tot de orde van de *Rosales* en daarbinnen tot de familie van de *Rosaceae*, de rozenfamilie. Deze grote familie met meer dan 8000 species (= individuen) en ongeveer 140 geslachten is op basis van de vruchten onderverdeeld in een viertal onderfamilies, te weten: *Rosoideae*, *Spiraeoideae*, *Amygdaloideae* of *Prunoideae* en *Maloideae*. Tot deze laatste onderfamilie behoort het geslacht *Pyrus*, in de volksmond peren genoemd. Het geslacht *Pyrus* is veel minder groot qua soortenrijkdom en aantal cv's dan broertje *Malus*. Er zijn fruitperen en sierperen; deze komen allebei aan bod in dit deel van het feuilleton.

Er zijn ruim 40 soorten, een aantal hybriden of kruisingen en honderden cv's, vooral in de consumtieperen, binnen het geslacht dat uitsluitend voorkomt in de gematigde streken van het noordelijk halfrond, in Europa, Noord-Afrika, Centraal-Azië en het Verre Oosten, China en Japan.

Kenmerken

Peren zijn bladverliezende, kleine tot middelgrote struiken, meerstammige en ook middelgrote solitaire bomen. De meeste exemplaren worden 6 tot 8 meter of 12 tot 16 meter hoog, met van origine een breed piramidale of ovale tot schermvormige, losse en grillige kroon.



Een hele echte 'Conference' in bloei.

Hoogstamfruitbomen hebben vaak een koepelvormige kroon met schuin opgaande gesteltakken, die bij oude exemplaren aan het uiteinde wat doorbuigen of overhangen met wat hangende twijgen. De stam is zelden doorgaand tot in de top, maar vaak vergaaffend in zware nevenstammen of zware gesteltakken. Peren zijn ook prachtig te leiden tegen een zonnige muur van een woning of een slangenmuur rondom een buitenplaats. De cv's van de sierspecies zijn veelal geselecteerd op een smallere en volle, regelmatig gevormde kroon. De schors op de stam en de zware gesteltakken is in de jeugdfase vaak glad grijzig bruin tot groenig bruin; later vormen zich prachtige diep gegroefde, ruwe zwartgrijze schorsruggen, vrij diep en grillig verticaal gegroefd, of grove, al dan niet afschilferende, grijsbruine tot bijna zwarte ruw gevormde en dikke schorsplaatjes. Alle peren hebben een verspreid staande bladstand met enkelvoudige bladeren, met een gladde, fijn of grof gezaagde, getande of soms gelobde bladrand. Het blad verschilt nogal, van klein tot middelgroot, en qua vorm van ovaal tot breed ovaal, vrijwel rond tot ellipsvormig of smal lancetvormig, ruitvormig, eirond of nog anders. Het blad, vaak voorzien van steunblaadjes, heeft een breed pallet van groene kleuren, de één dof tot dof glanzend, de ander donkergroen of lichter groen, tot glanzende bladeren. Maar ook zilvergrijze en (tijdelijk) rode species zijn binnen het geslacht te vinden. Behaard, tijdelijk behaard of niet behaard, alle mogelijkheden zijn voorhanden.

De bloeiwijze is éénhuizig met tweeslachtige bloemen en is in de meeste gevallen indrukwekkend tot zeer indrukwekkend. Wat een enorme rijkdom aan bloemen, tijdens of net na de bladzetting. De bloemen zijn helder zuiverwit tot crèmewit, enkelvoudig, in tuilen, bundels of in trossen van zes tot twaalf bloemen per tuil, elke bloem met vijf ronde tot ovale petalen; meestal zijn er ca. 20 meeldraden aanwezig met rode of roodbruine helmknoppen en groene kroonblaadjes aan de buitenrand van de bloemrozet. De vrucht is een vlezige pitvrucht, die in de volksmond peer heet. Binnen het geslacht zijn de vruchten zeer verschillend van grootte, kleur en soms zelfs smaak. De zaden in een klokhuis zijn klein en zwart van kleur.

Ook bij dit geslacht kunnen zich *parthenocarp* vruchten ontwikkelen.

'Partho-wat? hoor ik op de achtergrond mompelen. We duiken zeker weer de diepte in J.P.? Jazeker, vrienden, heel even want het is zeker de bedoeling van dit feuilleton dat u er ook nog wat

van opsteekt!' *Parthenocarp* betekent letterlijk 'maagdelijk fruit'. Het woord is afgeleid van het Griekse *parthenos*, wat maagd betekent, en *karpós*, wat fruit of vrucht betekent. In de botanie is het de benaming voor fruit dat zich ontwikkelt zonder dat er bevruchting heeft plaatsgevonden. *Parthenogenese* komt soms als mutatie voor in de natuur, wat dan een gebrek is, omdat de plant zich niet langer generatief kan voortplanten en dan zou uitsterven. In de tuinbouw worden sommige planten zodanig veredeld dat ze *parthenocarp* worden. Er hoeft dan niet voor bestuiving gezorgd te worden en de vruchten bevatten geen of weinig zaden, wat een voordeel kan zijn voor verdere verwerking.

Een aantal peren, maar ook veel andere vruchten bezitten deze eigenschap. 'Wel handig niet zo toch?'

Verder levert de perenboom kostbaar en bijzonder mooi hout voor draaiwerk, beelden en andere sier- en gebruiksvoorwerpen.

Het sortiment

Een aantal onder u, trouwe lezers van dit feuilleton, zit al te wachten op de door mij regelmatig gebezigde uitspraak: *Opstoken, die rotzooi; Rosaceaeën zijn geen bomen, weg ermee!* En dat is voor een groot aantal species nog altijd aan de orde.

Allereerst enkele peren voor de dorst, en dan een peertje voor het oog

***Pyrus communis* 'Conference'**

Dit is de meest bekendste peer in Nederland en de meest gekweekte. Ongeveer 70% van het perenareaal in Nederland is 'Conference'. Het is van oorsprong een Engels ras van de heer T. Rivers uit Sawbridgeworth, die de peer in 1894 in de handel bracht. Het is een peer waarmee in Nederland al meer dan 65 jaar ervaring is. Een van de eerste aanplanters van het ras in Nederland was de familie Vogelaar in Krabbendijke. 'Conference' is een grote smaakvolle en sappige peer, lang en bol, met vaak een wat roestige ronding. De boom draagt zeer gemakkelijk en rijk, ook zonder andere bestuivers. Bij veel perenrassen leveren andere bestuivers in de buurt wel een hogere opbrengst op. 'Conference' is *parthenocarp* (zie boven), zodat er zelfs vruchtzetting kan plaatsvinden na vorstschade aan de bloesem. De boom kan gemakkelijk biologisch geteeld worden, ook in particuliere tuinen. Het grote voordeel van dit ras is de lange afzetperiode, omdat de peer

lang bewaard kan worden en de smaak tijdens de bewaring goed behouden blijft. De groei van de boom is vrij sterk. Als tussenstam geniet 'Doyenné du Comice' de voorkeur, met als onderstam Kwee MC. De bloei is vroeg en het ras kan zichzelf bestuiven. De pluk valt vanaf de tweede week van september. Vlak voor de pluk kunnen de vruchten al van de boom vallen.

Het ras 'Doyenné du Comice' wordt ook wel 'koninginnepeer' genoemd. De geelbruine vruchten zijn groot, breed en onregelmatig gevormd. Het is een zeer goede, zoete en sappige handpeer met een aromatische smaak en smeltend vruchtvlees. De 'Doyenné du Comice' is een handpeer, en is van de handperen na 'Conference' het meest in Nederland geteelde ras. Het ras komt van oorsprong uit Frankrijk en is in 1848 in Angers in de handel gebracht. De opgaande boom heeft een sterke groei en heeft veel last van beurtjaren, waardoor het ene jaar veel vruchten, het andere jaar geen of bijna geen vruchten aan de boom hangen. De pluktijd valt in de tweede en derde week van september. De cv 'Concorde' is een kruising tussen de twee bovenstaande toppers, met de overeenkomstige kwaliteiten verenigd in één vrucht vol zacht, sappig vruchtvlees met een geweldige smaak. De pluktijd is laatste week september, eerste week oktober. De groei van de boom is goed, wat steil opgaand en weinig vatbaar voor ziekten. Een prima aanwinst in het sortiment.

Nieuwe rassen

Er worden zeer regelmatig nieuwe peren op de markt gebracht. Deze peren krijgen dan een handelsnaam zoals XENIA en DICOLOR. Zoals u aan de schrijfwijze van deze naamgeving kunt zien, hoofdletters en zonder komma's heeft deze handelsnaam geen enkele binding met de Latijnse naamgeving van een ras bestaande uit een geslachts-, een soortnaam en een CV naam.

XENIA

Dit is een nieuw ras met uitstekende eigenschappen en een goede tot zeer goede sappigheid, afhankelijk van de rijpheid. XENIA is de merknaam van de peer die groeit aan de boom Oksana Xenia®. Deze merkenrechtelijk beschermde boom is bij het Research Institute for Horticulture in Chisinau (Moldavië) in de jaren zestig ontstaan door de kruising van een *Pyrus communis* 'Triomphe de Vienne' met een *Pyrus communis* 'Nicolai Krier'.

Hieruit ontstond *Pyrus communis* 'Noiabriskaia',

wat door geen sterveling kan worden uitgesproken, laat staan marketingtechnisch een topper worden. Vandaar de goed in de mond en het oor liggende handelsnaam XENIA. De vrucht heeft een bolle vorm, soms zelfs diabolovormig, en een friscroen uiterlijk; hij is smaakvol, fris, knapperig: een uitstekende handpeer. De boom is een matige groeier, weinig ziektegevoelig, met een kroonvorm van breed tot enigszins opgaand. De plukperiode is vanaf half september tot begin oktober, eerder dus dan de 'Conference'.

De boom is verkrijgbaar bij boomkwekerij Fleuren BV in Baarlo.

DICOLOR

Als antwoord op de vraag naar roodgebloste peren introduceert boomkwekerij René Nicolai het nieuwe perenras DISCOLOR (CPVR). Het ras is een Tsjechische kruising van *Pyrus communis* 'Holenick' en *Pyrus communis* 'Williams', en is op ca. 50% van het vruchtoppervlak geblost met een licht glanzende, gladde schil. DISCOLOR heeft een lange steel en is gevoelig voor schuurschade. De hoge productie is regelmatig en treedt vroeg in; de vrucht kan goed bewaard worden en heeft een lang uitstalleven. De vorm van de vrucht is kort, conisch en uniform. Met het geelwitte vruchtvlees heeft DISCOLOR een verfrissende zoete aangename aromatische smaak. De pluktijd is eind september.

Snel even twee oude perenrassen op het podium:

De cv 'Juttepeer'

Een zeer oude, waarschijnlijk al uit de Middeleeuwen, Nederlandse late zomerhandpeer. De vruchten zien er wat onooglijk uit: klein, grauwgroen en later geelgroen, maar ze zijn heerlijk smeltend, sappig, met zeer aromatisch vruchtvlees. De boom is prachtig groot, groeit zeer traag, maar gestaag en is laat vruchtbaar. Het is een schitterende boom met fantastische vruchten, helaas ook in de vergetelheid geraakt.

'Gieser Wildeman'

Dit is de meest gewaardeerde stoofpeer. Het ras is gekweekt door de heer Wildeman uit Gorinchem en omstreeks 1850 in de handel gebracht. In de commerciële fruitteelt is 'Gieser Wildeman' in Nederland momenteel het meest geteelde stoofperenras. Daarnaast wordt op bescheiden schaal het stoofperenras 'Saint Remi' geteeld.

De vrucht is tamelijk klein en tot ver in de lente bewaarbaar. Hij kookt lichtrood af. Het is een matig sterke groeier die een kleine gedrongen boom vormt, matig schurftgevoelig, maar gemakkelijk gezond te houden.

Tot omstreeks 1850 werden peren vrijwel uitsluitend voor consumptie gekweekt. De eerste sierpeer werd gevonden door *Joseph-Marie Callery* (1810-1862), een Franse missionaris die de boom tijdens een van zijn reizen aantroef en in een eigen boekwerk over de botanie in Centraal en Zuid-China beschreef. De species is in 1872



Pyrus betulifolia vruchtje.

officieel beschreven door de Franse botanicus *Jean Decaisne*. De soortnaam *calleryana* dankt de boom dus aan zijn ontdekker. De boom kwam na 1870 in cultuur; toen was de vinder Callery allang dood. Plantenjager Ernest H. Wilson van de Boston University nam in 1908 vruchten en planten uit de provincie Hubei mee naar Arnolds Arboretum. Enkele jaren daarna werd medewerker Frank Meyer van het onderzoeksinstituut Glenn Dale naar China gestuurd, om zo veel mogelijk zaad van verschillende peren te verzamelen en mee terug te brengen.

Hierover later meer.

Uit een aantal van deze species zijn met name in Noord-Amerika meerdere cv's gewonnen, en zo is direct de brug gelegd naar de sierperen.

Er zijn ongeveer 27 soorten sierperen en een paar hybriden omschreven in de standaardwerken van Krüssmann, Rehder en Bean. Marco Hoffman benoemt er vijftien in zijn Naamlijst van Houtige Gewassen 2010-2015. Het verschil komt vanuit welk systeem je de lijst opstelt. *'Ik stop alGloeierende gloe.....!!'*

Pyrus betulifolia

De soortnaam spreekt voor zich, hoop ik. Deze makker is in 1865 in Noord-China gevonden en wordt daar al eeuwen gebruikt als onderstam voor fruitbomen. Het is een sterke en snelgroeiende boom, tot een meter of 10 hoog, met een slanke en gracieuze kroon. De takken en de twijgen zijn sierlijk gebogen, waardoor vooral

in de winter een schitterend beeld ontstaat. De bladeren zijn ruitvormig tot eivormig, als van een *Betula*, *'Goh, niet verwacht hé?'* ca. 4 tot 7 cm lang met een lang toegespitste bladtop, een scherp gezaagde bladrand en een ronde of kielvormige bladbasis. De bovenzijde van het blad is prachtig glanzend groen, de bladonderzijde is grijsgroen en behaard. De bloemen zitten in trosen en zijn spierwit, 2 tot 2,5 cm in doorsnede, met vijf kroonbladeren. De vrucht is klein, kogelvormig, 1 tot 1,5 cm dik en bruin van kleur met witte puntjes erop. Een heel mooie boom, sterk en hier volledig winterhard. De boom heeft één probleem: hij is totaal onbekend bij boomkwekers en -beheerders en dus nauwelijks in cultuur. Jammer, hoor!

Pyrus calleryana

Zoals hierboven al vermeld, komt de soort *calleryana* uit China. Deze peer is een zogenaamde invasiesoort in de Verenigde Staten van Noord-Amerika. Dat wil zeggen dat de makker zich daar zo goed thuis voelt, dat hij zelfs verwildert in bepaalde staten of regio's.

De boom werd in 1908 in Amerika ingevoerd en vooral gebruikt voor de hybridisatie met consumptieperen om nieuwe perenrassen te winnen, die resistent waren tegen bacterievuur, *Erwinia amylovora*. Deze ziekte werd aanvankelijk ook perenvuur genoemd en had catastrofale gevolgen voor de teelt. *Pyrus calleryana* is als enige resistent tegen deze aantasting, vandaar het benutten van deze eigenschap voor rasverbetering.

Deze onderzoeken werden in grote onderzoekstations en faculteiten van universiteiten uitgevoerd, om zo veel mogelijk prettige eigenschappen te verzamelen in één species.

Aangezien *Pyrus calleryana* en zijn cv's in vrijwel alle staten aangeplant kunnen worden, is er ook veel onderzoek en vermeerderingswerk verricht om sierperen te kweken. Dr. John Creech, onder meer directeur/onderzoeker van het Agriculture Department of plant Introduction Station Glenn Dale in Maryland, selecteerde de eerste ornamentale kloon uit zaailingen van Chinese herkomst die Frank Meyer jaren daarvoor meegenomen had. Hij introduceerde deze in 1950 als *Pyrus calleryana* 'Bradford'.

In 1956 won de grote selecteur, boomkweker en dendroloog Edward H. Scanlon in Olmsted Falls in de staat Ohio de tweede forma: *Pyrus calleryana* 'Chanticleer', de meest toegepaste species in het stedelijk gebied in de 20e eeuw. Vrijwel alle cv's van de soort *calleryana* komen dus uit Amerika.

Omdat de soort eigenlijk alleen gebruikt wordt als onderstam voor de cv's, heb ik de morfologische kenmerken ook bij de cv's beschreven, te beginnen met:

***Pyrus calleryana* 'Aristocrat'**

'Aristocrat' groeit veel sneller dan de soort en vormt een breed piramidale kroon met een regelmatige en vrijwel horizontale takstand. De boom kwam in 1972 in cultuur en wordt tussen de 13 en 15 meter hoog; hij bereikt dan een kroon-



Pyrus call. 'Aristocat'.



Pyrus call. 'Aristocat' blad.

ameter van 8-9 meter. De stamschors is als van de soort, in de jeugdfase glad, bruingroenig van kleur, met ruwe wittige lenticellen. Op latere leeftijd ontstaan verticale scheurtjes in de schors, die op oude leeftijd ruw gegroefd en donkergrijs van kleur wordt. Het blad is glanzend groen en breed eivormig, met een wat opstaande rand, 4-8 cm lang en 3-5 cm breed. De bloei is zeer uitbundig met enorme aantallen witte bloemtrossen en bloemen met een diameter van ca. 2 cm. Het blad is ovaal tot breed ovaal en diepglanzend groen; het blijft lang aan de boom en verkleurt dan naar wijnrood tot purperrood. De vruchten die sporadisch aanwezig zijn, zijn klein, bruinig met lichtere lenticellen. De boom is zeer goed toepasbaar in de stad en in verharding.

***Pyrus calleryana* 'Autumn Blaze'**

Deze makker is in 1981 geselecteerd en enkele jaren daarna uitgegeven door Oregon State

University; een vrij nieuwe selectie dus. De boom groeit minder snel en wordt ook minder groot dan de vorige: tot 10 meter hoog met een smalere piramidale kroon tot ca. 5 meter breed. Het is een prachtige selectie, waarvan het blad roodachtig uitloopt en dan snel naar prachtig glanzend groen verkleurt. In de herfst verkleurt dit blad dan weer naar schitterend opvallend en egaal rood, écht rood wel te verstaan! Ook bij deze selectie is de bloei zeer uitbundig in grote trossen of tuilen. Er komen ook aan deze boom weinig tot geen vruchten, en wat eraan komt is niet zo verheffend dat het beschreven moet worden, anders dan bij de buurman.

***Pyrus calleryana* 'Bradford'**

Deze selectie bestaat uit de eerste cv's van de soort *calleryana*. De boom bereikt een hoogte van ca. 10 tot 12 meter en een breedte van 9

meter, met een wat onregelmatige eivormige, dicht vertakte kroon, die op latere leeftijd uitzakt tot rond en zelfs waaivormig als de soort. Het stevige blad is prachtig glanzend groen, 4 tot 7 cm lang en heeft een golvende bladrand. Het blad verkleurt in de herfst naar geel en brons. Ook deze species bloeit ontzettend mooi met grote trossen witte bloemen. Een groot nadeel is de vorstgevoeligheid van deze species. Jonge twijgen kunnen zelfs totaal bevriezen en bij late nachtvorst kan de stamschors zelfs opensplijten. Daardoor is de boom in Europa minder geschikt.

***Pyrus calleryana* 'Capital'**

'Capital' heeft een smal piramidale kroonvorm; deze makker wordt ca. 10 meter hoog en is dan nog geen 4 meter breed. De takstand is sterk opgaand met lange sterke takken, vrijwel parallel aan de *central leader*. Het ovale tot breed



'Bradford' in herfsttooi.

ovale blad is diep donkergroen en glanzend. De herfstkleur is uiteindelijk diep purperrood: prachtig, zo'n smalle vlammeende zuil in het najaar. De vruchtjes zijn klein, bruin en weinig opvallend. De boom is uitermate geschikt voor gebruik in smalle straten en kleinere tuinen.

***Pyrus calleryana* 'Redspire'**

'Hé eh JP, vergeet je er niet één, in jouw alfabetische volgorde?'

Goed opgemerkt maar die ene bewaar ik als laatste beschrijving van deze soort, want dat verdient de CV in kwestie als geen ander!'

'Redspire' is in 1975 in cultuur gebracht door Princeton Nurseries te Kingston in de staat New Jersey.

Deze makker heeft een smal opgaande, kegelvormige tot smal ovale kroon.

De boom wordt tot 12 meter hoog en ongeveer half zo breed. Het gezonde blad is glanzend donkergroen en ovaal tot breed ovaal, net als alle andere cv's en de soort zelf. Alleen de diepte van de kleur verschilt nogal eens. De herfstkleur is van donkergeel-oranje tot paarsrode tinten, bijzonder fraai.

De bloemen van deze species zijn groot, tot 2,5 cm diameter in talrijke tuilen in de boom. April en mei zijn de bloeimaanden van deze makkers, maar dat geldt voor veel peren.



Pyrus communis 'Beech Hill' vruchten.

***Pyrus calleryana* 'Trinity'**

Een door Boomkwekerij Udenhout BV uit Amerika geïmporteerde species met een smal eivormige kroon tot ca. 10 meter hoogte en een goede central leader. De boom draagt grote glanzend groene bladeren, die in de herfst paarsrood tot purperrood verkleuren. De bloeiwijze is overdadig met witte bloemen, tot twaalf stuks in een tuil. Het is een prima straatboom voor smalle profielen.

'En dan nu, waarde lezers van het feuilleton, onder tromgeroffel en trompetgeschal, mag ik u voorstellen aan 'Chanticleer': de peer der peren en dé straatboom van de 20e eeuw.'

Zoals boven al aangegeven is *Pyrus calleryana* 'Chanticleer' in 1956 door Scanlon in cultuur gebracht. De ons ontvallen grootmeester uit Oudenbosch, 'Ome' Piet van der Bom van de Koninklijke, heeft een belangrijke rol gespeeld bij zowel de naamgeving als de verspreiding van deze kanjer in Europa. Ome Piet en Edward Scanlon waren goede vrienden en daarnaast de oprichters van de Tailored Trees Group, waarin goed toepasbare bomen in het stedelijk gebied gekweekt en onder de aandacht gebracht werden.

Uit betrouwbare bron heeft uw schrijver vernomen dat Ome Piet de naam 'Chanticleer' voorstelde aan zijn vriend. Chanticleer is de haan in het epos Van den vos Reijnaerde, waarbij de prachtige oranjerood tot paarsrood gekleurde staartveren verwijzen naar de herfstkleuren van deze peer.

Veel lezers zullen die haan nog wel kennen als markies De Canteclaer uit de reeks Olivier B. Bommel van Marten Toonder, die in kranten, tijdschriften, op tv en in de bioscoop te zien was als 'heer van stand' met Tom Poes aan zijn zijde. Daarnaast heeft Ome Piet de boom meegenomen naar Nederland, van waaruit de verspreiding in heel Europa plaatsvond. Zo zijn er honderdduizenden gekweekt en echt overal aangeplant. Geen stad of dorp, of deze sierpeer is er aangeplant.

De boom heeft een smal kegelvormige tot smale eironde kroonvorm, wordt tot 12 meter hoog en is dan ca. 4 meter breed. Het blad is glanzend lichtgroen van kleur, 4 tot 8 cm lang en 3 tot 5 cm breed, met opstaande en licht gegolfde randen. De bloeiwijze is zeer uitbundig, met grote witte bloemen met een diameter van 2 cm in tuilen van zes tot twaalf bloemen. Hij draagt zel-

den of nooit vruchten; en zo ja, dan kleine bruine peertjes van ca. 1 cm met witte lenticellen.

'Chanticleer' heeft een groot aantal prettige eigenschappen. Hij kan op alle standplaatsen groeien, ook op armere gronden, heeft een heel goede verankering door een diepgaand wortelgestel, verdraagt een standplaats in verharding goed, zijn wortels drukken de verharding niet op (tenminste als de onderstam echt *calleryana* is), hij is spijkerhard, bloeit als een dolle en houdt zijn opgaande kroonvorm heel lang, heeft de hele zomer glanzend blad, een prachtige herfstkleur, een schitterend wintersilhouet etc. Wie kan dat nog meer aanbieden?

***Pyrus communis* 'Beech Hill'**

Een smal piramidale kroonvorm heeft deze makker, die 9 tot 12 meter hoog kan worden met een breedte tot 6 à 7 meter. De schors op de stam en gesteltakken is op oudere leeftijd diep gegroefd en diep donkergrijs, tot zwart aan toe. Deze schors laat los in kleine onregelmatig gevormde plaatjes.

De jonge twijgen zijn grijsbruin van kleur en soms bewapend met doorns, takdoorns met vieze scherpe puntjes. Het blad is glimmend donkergroen van kleur en ovaal rond tot ellips rond van vorm, 4 tot 8 cm lang met een puntig getande bladrand. De herfstkleur is oranjerood tot geelrood. De bloei is overdadig, met vele bloemtulen van vijf tot negen witte bloemen van 4 cm doorsnede; schitterend mooi. Er komen geelbruine eetbare peertjes aan deze species, die smakeloos tot vies in de mond zijn.

Pyrus nivalis

De soortnaam '*nivalis*' van deze makker betekent 'in de sneeuw groeiend of bloeiend'. De Nederlandse naam is sneeuwpeer, en dat klopt dan voor één keer. Het is een middelgrote boom, tot ca. 15 meter hoog, met zijn oorsprong in Midden- en Zuid-Europa, van Oostenrijk en Hongarije tot Roemenië en Griekenland. De kroon wordt erg breed met grijsbruine takken, en de twijgen zijn tot in het najaar bedekt met een wittige viltlaag.

De bladeren zijn ovaal of elliptisch, 5 tot 8 cm lang en 2 tot 4 cm breed met een korte toegepitste top, donkergroen van kleur met aan de onderzijde een vlokkerige viltlaag. De herfstkleur is prachtig donkerrood. De bloeiwijze is groot met witte bloemen, tot 3 cm in diameter, zes tot negen stuks bijeen. De peren zijn 3 tot 5 cm dik, geelgroen van kleur, met een roodachtige blos aan de zonzijde en wrang van smaak.



Pyrus salicifolia 'Pendula'.

Gebruik als parkboom en niet voor in de straat. Boomkwekerij Udenhout BV heeft een species uit Hongarije gehaald met glanzend grijs blad. De bloeiwijze is ook weer wit, rijk als de soort, en de vruchten zijn kleiner. Dit is een prachtig mooie parkboom; de naam is *Pyrus nivalis* 'Catalina'.

En als laatste in dit deel: *Pyrus salicifolia*

Deze wilgbladige peer komt van nature voor in Zuid-Europa en West-Azië, in de Kaukasus tot in Armenië en in Noord-Iran. De boom is daar gevonden door de Duitse botanicus en ontdekkingsreiziger P.S. Pallas en in 1780 in Engeland

door hem in cultuur gebracht. Het is een kleine boom, tot 8-9 meter hoog, met een breed spreidende kroon op een vrij korte stam. Zowel de takken als de twijgen zijn horizontaal spreidend en iets overhangend, waardoor er een schitterende parkboom ontstaat. De bladeren zijn smal elliptisch aan de voet en aan de top versmallend, 3 tot 10 cm lang en 8 tot 16 mm breed, en in de jeugdfase aan beide zijden wit viltig behaard; later vrijwel kaal en dofgroen van kleur. De bloeiwijze is zuiver wit, zes tot acht bloemen bij elkaar in een bloemtros met behaarde kelk en bloemstelen. De vruchten zijn klein, 2 tot 3 cm lang, groen

tot geelgroen en peervormig. Van deze makker bestaan meerdere cv's, waarvan ik de treurvorm aan u voorstel.

***Pyrus salicifolia* 'Pendula'**

Een brede treurvorm met breed afstaande tot neerbuigende takken en dunne, sterk afhangelende, lange grijsbehaarde twijgen. De lancetvormige grijsviltige bladeren versterken deze prachtige treurvorm met helder crèmewitte bloemen. Een schitterende parkboom.

Afsluitend

Peren, zowel de siermakers als de consumptiemakers, leveren de mens enerzijds een prachtig schouwspel van bloeiwijzen, kroonvormen en herfstkleuren, en anderzijds zeer smakelijke vruchten die het leven veraangename. Er zijn dus, naast 'Chanticleer', meerdere, goed bruikbare peren voor in de openbare ruimte. Ik hoop dat u ze nu vanuit een ander perspectief zult bekijken en kunt beoordelen of ze toepasbaar zijn, bijvoorbeeld voor in pluktuinen: heerlijke peren, 'Conference' en consorten, hand- en stoof-, te kust en te keur! Gebruiken die peren en aan de andere kant van de medaille, in de voorraadlijst opnemen en kweken die bomen, ze zijn het meer dan waard vrienden !!

Groet,



DGA Mauritz Adviseurs & Taxateurs BV



Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-5264